

HÍREK

Telegdi-Roth Károly tiszteleti tag halála (1886—1955). A Magyar Földtani Társulatot fájdalmas veszteség érte. Telegdi-Roth Károly a budapesti Eötvös Lőránd Tudományegyetem öslénytan tanára, a Magyar Népköztársaság Munka-érdemrendjének tulajdonosa 1955. szeptember 28-án váratlanul elhunyt. Telegdi-Roth Károly professzort az Eötvös Lőránd Tudományegyetem Flet- és Földtudományi Kara s a Magyar Földtani Társulat 1955. október 3-án kíserte utolsó útjára, a Farkasréti temetőbe.

Sümeghy József választmányi tag halála (1892—1955). 1955. november 19-én hunyt el Sümeghy József választmányi tag, a Magyar Népköztársaság Szocialista Munkáért Érdemérmének tulajdonosa, alföldkutatásunk fáradhatatlan nesztora. A Magyar Földtani Társulat 1955. november 24-én vett búcsút Sümeghy Józseftől a rákoskeresztúri temetőben.

A Magyar Tudományos Akadémia Talajtani Kongresszusa. Abból az alkalomból, hogy az országos talajtani kutatások a Magyar Tudományos Akadémia közvetlen irányítása alá kerültek, a Magyar Tudományos Akadémia 1955 júniusában Talajtani Kongresszust hívott össze az elmúlt tíz év talajtani fejlődésének felmérésére. A június 6—8-án megtartott kongresszuson a Szovjetuniót és Romániát három-három, a Kínai Népköztársaságot, a Német Demokratikus Köztársaságot, Csehszlovákiát és Bulgáriát két-két szakember képviselte.

A nagysikerű kongresszuson 25 összefoglaló-jellegű előadás hangzott el. Ezeknek két és fél nap alatti, torlódás-mentes lebonyolítása csak úgy volt elérhető, hogy mind az előadók, mind a hozzászólók példamutatóan alkalmazkodtak az adott időkeretekhez.

A földtan határterületi kérdései vonatkozásában a talajtipusok keletkezésével és elterjedésével foglalkozó előadásokat s az alkalmazott új vizsgálati eljárások bemutatását kell kiemelnünk. A külföldi vendégek előadásai részint jelentős elméleti kérdéseket tárgyaltak, részint alkalmazott talajtani témát választottak.

A kongresszusi ülésszakot tanulmányi kirándulások követték. A záróülésen hozott határozatok: 1. felhívják a figyelmet a nemzetközi kongresszusok nagy elméleti és gyakorlati jelentőségére. Szükségesnek tartják nemzetközi rendezvények megfelelő időközű összehívását s a magyar és a külföldi szakemberek közti kapcsolat elmélyülését és állandósulását. 2. A kongresszus felhívja a figyelmet a talajtani oktatás szélesebb körű kiterjesztésének szükségességére s kívánatosnak tartja talajtani tanszékek létesítését mindazokon az egyeteminken és főiskoláinkon, ahol természettudományi vagy mérnöki képzés folyik. Különösen szükséges a főiskolák biológia-szakos hallgatóinak alapos talajtani kiképzése.

Ballenegger R. beszámolója szerint: »a MTA Talajtani Kongresszusa jelentős munkát végzett, közelebb hozta egymáshoz a világ tekintélyes részének szakembereit s reményt keltett bennük, hogy hamarosan elkövetkezik az idő, amikor a talajtan minden művelőjét egyesíti egy, az egész Földet átfogó társulása mindazoknak, akik a termőföldről szóló tudomány művelésével kívánnak hozzájárulni az emberiség boldogulásához.

K. P.

Magyar Vízrajzi Kongresszus. Rendszeres megindításának 70 éves fordulóját ünnepelte a magyar vízrajzi szolgálat a Magyar Tudományos Akadémia, az Országos Vízügyi Főigazgatóság és a Magyar Hidrológiai Társaság rendezte Vízrajzi Kongresszuson. A számos külföldi szakember részvételével 1955. szeptember 14—16. között megrendezett kongresszuson 15 előadás hangzott el a magyar vízrajzi kutatások múltjáról és jövő feladatairól, a hajózás és a folyószabályozás, az árvízvédelem, a vízrendezés, s az öntözés és folyócsatornázás vízrajzi kérdéseiről. A záróelőadást Mosonyi Emil akadémiai levelező tag tartotta »Vízrajzi együttműködés a Duna-medencében« címmel. K. P.

Magyar Földrajzi Kongresszus Budapesten. A Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Földrajzi Társaság 1955. szeptember 19—24 között Földrajzi Kongresszust rendezett külföldi szakemberek részvételével. A három előadási napon két részlegben (természeti és gazdasági földrajzi) 15 előadás hangzott el, többek között B u l l a B. akadémiai levelező tag székfoglaló előadása is. A külföldi vendégek előadásait követően a kongresszus résztvevői, ismét két részlegben, két napos tanulmányi kiránduláson vettek részt.

A kongresszus a magyar földrajz elmúlt tíz évének eredményeit kívánta bemutatni. Terjedelmes természeti földrajzi előadásai, kimerítő hivatalos hozzászólásai azonban a tíz éves fejlődés többnyire elmellőzhető tényeinek is helyt adtak. Nyomokban mindinkább kihangsúlyozódott az a felismerés, hogy a földfelszín alakítási elemeinek fejlődéstörténetét a leíró alakítási ismeretek birtokában, a földtani elemzés nélkül megnyugtatóan megoldani nem lehet. Az alakítási elemek fejlődéstörténetének megismeréséhez ugyanaz az anyag-alak-folyamat hármasságára épülő földtani elemzés vezet, mint az ősföldrajzi kép megrajzolásához.

A kongresszus nyomán megjelölhető a fejlődés másik gátja is: a minőségi vizsgálatokkal szemben a mennyiségi elemzés háttérbe szorítása. A mennyiségi elemzés bevezetésére való törekvést K á d á r L. »A hegylábi törmelékkipók fejlődése« c. előadása példázta. A bemutatott törvényszerűségeket ún. »terepasztalon« végzett mennyiségi elemzés útján állapította meg. Kis formák fejlődésénél értékes tapasztalatokat adhat a »terepasztal«-vizsgálat, nagy formák fejlődésére vonatkozóan azonban csak a mennyiségi vizsgálati irányzat bevezetésére való törekvésként értékelhető anélkül, hogy az észlelt törvényszerűségeket bizonyítottak vennők.

A Magyar Földrajzi Kongresszus természeti földrajzi előadásai bebizonyították, hogy a magyar geomorfológia megjárta azt az utat, amelyet eddigi, alapjában minőségi vonású módszerei biztosítottak számára. Fejlődéséhez nem új értelmezésekre, az éghajlati és a »tektonikus« okok változó arányú elegyítésére van szükség, hanem földtani alapképzettségre, a gondolkodásmód s az alkalmazott módszerek alapvető megváltoztatására.

K. P.

A XX. Nemzetközi Földtani Kongresszus 1956 szeptemberében Mexikóban fog lezajlani. Az első tájékoztató és jelentkezési körlevelek megérkeztek.

A Kongresszusra kiadásra kerül a N e m z e t k ö z i R é t e g t a n i L e x i k o n is. Ez a munka a nemzetközi tudományos együttműködés biztató képét mutatja. A Franciaországban működő szerkesztőbizottság sok esetben komoly nehézségekkel küzd a nehéz politikai viszonyok miatt, például a Kínai Népköztársasággal még hiányosak a kapcsolatok. Érdekes, hogy az angol gyarmatok anyaga már majdnem teljes, míg az anyaország rétegtani feldolgozása késik. A Magyarországra vonatkozó anyag példás együttes munkával elkészült és francia fordítását a szerkesztőbizottság legközelebb nyomdába is adja. Egyidejűleg a Földtani Főbizottság javaslatot tett az Akadémia felé a magyarországi anyag magyar nyelven történő kiadására is.

A Földrajzi Értesítő előfizetési folyóirattá vált. A Magyar Tudományos Akadémia Földrajztudományi Kutatócsoportjának kiadványa, a Földrajzi Értesítő 1956-tól előfizetési folyóirattá vált. A Földrajzi Értesítő negyedévenként, évi 32 ív terjedelemben jelenik meg. Előfizetési díja egy évre 40,— Ft, amely összeg az Akadémiai Kiadó 04.878.111—46. sz. csekkszámára fizethető be. A megelőző négy évfolyam anyagát a Földrajztudományi Kutatócsoport eddig díjtalanul kézbesítette az érdeklődőknek. Ezt a kedvezményt, a sokszorosításban megjelent füzetek kivételével, azok számára is fenntartja, akik 1956-tól az Értesítő előfizetői lesznek s a megelőző, nyomtatott évfolyamra is igényt tartanak.

Filozófiai Értesítő

A Társadalom-és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat Filozófiai Szakosztálya új, negyedévenként megjelenő folyóiratot indított. A Filozófiai Értesítő közölni fogja a dialektikus és történelmi materializmus, valamint a tudományok korszerű világnézeti kérdéseivel, filozófia történeti, logikai, etikai és esztétikai kérdésekkel foglalkozó legfontosabb marxista és haladó tanulmányokat. A sokrétű célkitűzés joggal számolhat valamennyi szaktudomány részéről is széleskörű érdeklődésre és olvasóközönségre.

A földtan területén működő kartársak figyelmét nyomatékosan fölhívjuk a Filozófiai Értesítőre, aminek 1955 novemberében megjelent első száma gazdag tartalommal izelítőt ad abból, hogy milyen nagy segítség lesz számunkra is, szakmánk hivatásos működésében nélkülözhetetlen marxista filozófiai alapok tudatosítására. Ebben a számban különös érdeklődésre tarthat számot K e d r o v B. »A tudományok osztályozása« c. közlemény, amely tudománytörténeti fejlődési alapon világítja meg a tudományok egységét, természetes kapcsolatukat, összefüggését és a fejlődéssel járó új tudományágaknak a különböző tudományok közötti átmeneti jellegét. A tudományoknak ez a logikus természetes rendszere mindmáig nem érvényesül a Magyar Tudományos Akadémia osztálytagozódásában, ami egyes tudományágakat alárendelt helyzetbe hoz, fejlődésében gátol is. Vonatkozik ez elsősorban a földtan értetlen akadémiai helyzetére, de ilyen a földrajz, biológia és más tudományok évek óta meddően vitatott helyzete is. A közelmúltban megjelent »Elemző földtan« kézikönyvben törekedtünk a földtan komplex tudománykörének összefüggéseit szemléltetni a tudományok összességében. Ez a bár ösztönös és egyoldalú, mesterkéltnak látszó beállítás lényegileg egyezik K e d r o v tanulmányának irányelveivel. K e d r o v szerint »Az ilyen mesterkéltség és a valóság eldurvítása elkerülhetetlen, ha a tudományok szerteágazó osztályozásáról azoknak az osztályozás bármilyen formájában véghezvitt egyoldalú osztályozására térünk át«.

A földtan művelőinek ajánljuk a Filozófiai Értesítő előfizetését (negyedévi 6,— Ft) és rendszeres olvasását. Meggyorsítja majd szakmai fejlődésünket, a tapasztalati tények szükséges aprólékos megfigyeléseinek, hosszadalmas leírása helyett a fogalmak logikájával reávezet a tömör oknyomozásra és helyes földtani gondolkodásra.

V a d á s z